

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо управління активами,
стягнутими в дохід держави»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури здійснення реєстрації права власності за державою санкційних активів» (далі – проект Закону) розроблено на виконання кроку 261 плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2025 року № 131-р.

Метою проекту Закону є усунення законодавчих перепон у здійсненні реєстрації права власності за державою санкційних активів, в тому числі зняття обтяжень з таких активів, зареєстрованих в державних реєстрах.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до положень Закону України «Про санкції» однією з санкцій, які можуть застосовуватися державою, є стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

Статтею 5¹ вказаного Закону передбачено, що накладення на активи арешту, встановлення щодо них мораторію чи будь-яких інших обтяжень (заборони розпоряджатися або користуватися ними), а також перебування таких активів у заставі не перешкоджає стягненню цих активів у дохід держави, а також здійсненню реєстраційних дій, передбачених статтею 17 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Разом з тим, законодавство, яке регулює, зокрема, питання реєстрації прав власності на нерухоме майно і його обтяження, питання здійснення обтяження рухомого майна не містить положень, які б кореспондувалися із вищезазначеними положеннями Закону України «Про санкції», що створює суттєві перепони у практичній реалізації покладених законом на Фонд державного майна України завдань.

Окрім того, законодавство, яке регулює питання накладення та зняття публічних обтяжень, які накладаються різними державними органами в порядку реалізації ними своїх повноважень, також не містить положень, які б передбачали порядок зняття таких обтяжень у випадку, якщо вони стосуються санкційних активів. Зазначене також унеможлиблює на практиці здійснити реєстрацію права власності на санкційні активи за державою.

Насамкінець, з метою дотримання державою вимог статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод потребує законодавчого врегулювання питання подальших взаємовідносин між приватними обтяжувачами і державою, у випадку якщо обтяження на певні активи виникли до моменту їх переходу у категорію санкційних, та в подальшому були стягнуті в дохід держави.

3. Основні положення проекту акта

Проектом Закону передбачено:

1) внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» в частині:

доповнення новою підставою для уможливлення здійснення державної реєстрації права власності та інших речових прав на підставі судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

запровадження першочергового пріоритету для реєстрації заяв та проведення державної реєстрації права власності та інших речових прав, поданих в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

встановлення виключення із загального переліку підстав для відмови у проведенні державної реєстрації права власності та інших речових прав у разі, якщо заява про реєстрацію права власності, подана в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

2) внесення змін до Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» в частині:

доповнення переліку видів публічних обтяжень – зверненням стягнення на рухоме майно на підставі рішення суду, що набрало законної сили, про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

запровадження вищого пріоритету обтяжень в порядку виконання судового рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції» у відношенні до інших обтяжень щодо одних і тих же активів;

звільнення Фонду державного майна України від сплати за послуги Державного реєстру обтяжень рухомого майна;

3) внесення змін до Податкового кодексу України в частині:

доповнення новою підставою для припинення податкової застави у випадку здійснення реєстраційних дій щодо стягнення майна платника податку в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 11 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

доповнення переліку обставин для звільнення від фінансової відповідальності за вчинення податкових правопорушень та порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у випадку стягнення 100 відсотків корпоративних прав юридичної особи-платника податків в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

4) внесення змін до Митного кодексу України в частині:

доповнення переліку випадків для завершення та припинення митних режимів транзиту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, переробки за межами митної території, у разі надходження до митного органу

від Фонду державного майна України інформації про стягнення майна в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

доповнення переліку підстав для припинення обов'язку із сплати митних платежів, зокрема у разі якщо товари, транспортні засоби комерційного призначення, щодо яких ухвалено судові рішення, що набрало законної сили, про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», передано Фонду державного майна України або іншому визначеному Кабінетом Міністрів України суб'єкту управління активами;

5) внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України в частині доповнення переліку підстав для скасування арешту майна в кримінальному провадженні, зокрема у разі стягнення такого майна в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

6) внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» в частині доповнення переліку підстав для скасування арешту майна боржника у виконавчому провадженні, зокрема у разі стягнення такого майна в дохід держави в порядку застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

7) інше.

У Прикінцевих положеннях проекту Закону передбачено завдання Кабінету Міністрів України протягом одного року з моменту набрання чинності цим Законом розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект закону України щодо врегулювання взаємовідносин між державою та приватними обтяжувачами, у випадку якщо обтяження на певні активи виникли до моменту їх переходу у категорію санкційних, та в подальшому були стягнуті в дохід держави.

4. Правові аспекти

У сфері правового регулювання діють Конституція України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Митний кодекс України, Земельний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», «Про виконавче провадження», інші законодавчі акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону розміщено на веб-сайті Фонду державного майна України (www.spfu.gov.ua/) та потребує погодження із заінтересованими органами.

7. Оцінка відповідності

У проекті Закону відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Проект Закону не потребує проведення громадської антидискримінаційної експертизи.

У проекті Закону відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок. Проект Закону матиме однаковий вплив на представників обох статей.

У проекті Закону відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Проект Закону не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

Для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи проект Закону буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції.

8. Прогноз результатів

.....